

KORRALDUS

30.03.2026 nr 235

Arvamuse andmine Päraküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse kohta

Keskkonnaamet edastas Pärnu Linnavalitsusele 26.01.2026 kirjaga nr DM-134113-6 arvamuse avaldamiseks Aktsiaseltsi K.A.T. & Ko Päraküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse.

Keskkonnaamet teatab, et Aktsiaselts K.A.T. & Ko (registrikood 10250382, aadress Savi tn 42, Pärnu linn, Pärnu linn, Pärnu maakond, Eesti) poolt 05.01.2026 esitatud Päraküla liivakarjääri keskkonnaloa taotlus (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS menetluse nr 134113, dokument nr DM-134113-4) on võetud menetlusse.

Taotletav karjäär asub Päraküla külas, Pärnu linnas, Pärnu maakonnas eraomandisse kuuluval Peraküla-Joanni kinnistul (katastritunnus 82603:001:0067). Kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa.

Esitatud taotluse kohaselt soovitakse keskkonnaluba mäeeraldisel ehitusliiva kaevandamiseks. Taotletav mäeeraldis hõlmab Päraküla maardla (registrikaart nr 968) ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 3. Tegemist on uue mäeeraldisega, mille pindala on 7,72 ha ja teenindusmaa pindala 7,72 ha. Mäeeraldisega seotud varu on järgmine: ehitusliiva tarbevaru on 225 tuh m³ ja kaevandatav varu 193 tuh m³. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks on 16 tuh m³. Maavara kasutusalaadeks on teedeehitus. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks.

Taotletavale mäeeraldisele ja selle teenindusmaale lähimad majapidamised asuvad ~200 m kaugusel loodes kinnistul Põlde (82603:001:0062), ~330 m kaugusel Jüri- Jaani (82603:001:0001) kinnistul ja ~420 m kaugusel Lepiku (82603:001:0064) kinnistul, lõunas ~620 m kaugusel kinnistul Võhma (82603:001:0068), edelas ~700 m kaugusel kinnistul Uue-Selja (82603:001:0036). Kinnistud kuuluvad eraomandisse. Mäeeraldisel põhjaküljel kulgeb Kõima - Seliste kõrvalmaantee nr 19107 (katastritunnus 82603:001:0012), millele kehtib 30 m laiune kaitsevöönd tee välimisest servast. Taotletaval alal kaitsevööndiga kattumist ei ole. Lähim puurkaev (tunnus PRK0068830) asub taotletavast mäeeraldisest lõuna suunas ligikaudu ~590 m kaugusel Võhma kinnistul (82603:001:0068).

Taotletaval alal on kattuvused III kategooria kaitsealuse liigiga *Epipactis helleborine* (laialehine neiuvaip) (KLO9344147), *Platanthera chlorantha* (rohekas käokeel) (KLO9344172), *Platanthera bifolia* (kahelehine käokeel) (KLO9344167), *Neottia nidus-avis* (pruunikas pesajuur) (KLO9344157), *Huperzia selago* (harilik ungrukold) (KLO9344151), *Formica* sp. (kuklane (liigini määramata)) (KLO9201275) ja *Formica* sp. (kuklane (liigini määramata)) (KLO9201278).

Taotletavast mäeeraldisest ~250 m idas kulgeb põhjalõunasuunaliselt Männiku jõgi (VEE1121400), mis kuulub lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse.

Kehtiva Tõstamaa valla üldplaneeringu kohaselt jääb kavandatav karjäär **rohevõrgustiku tuumalasse**. Üldplaneeringu kohaselt ei ole sinna kavandatud karjääre. Tõstamaa valla üldplaneeringu peatüki 2.8.4. kohaselt on eesmärgiks kasutada looduskeskkonda võimalikult säästlikult nii, et see säiliks kasutamise- ja elamisväärsena ka tulevastele põlvetele. Lisaks ei ole Tõstamaa valla üldplaneeringus antud ala määratletud kaevandusalaks, seetõttu on ka sealsed elanikud planeerimispõhimõtteid järgivalt arvestanud, et nende roheline võrgustiku tuumalale rajatud kodude kõrvale karjääre ei rajata. Rohelise võrgustiku sidususe säilitamiseks tuleb vältida tegevusi, mis seavad ohtu looduskeskkonna säilimise kasutamise- ja elamisväärsena. Seetõttu tuleb järeldada, et kavandatav kaevandamistegevus ei ühti kehtiva üldplaneeringuga ning antud asukohas maavarade kaevandamine võimalik ei ole.

Sarnaselt kehtivale Tõstamaa valla üldplaneeringule asub kehtiva Pärnu maakonna planeeringu kohaselt kavandatav karjäär tervikuna rohevõrgustiku tuumalal. Pärnu maakonna planeering seab rohevõrgustiku eesmärgiks maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamise, st säilitada tuleb metsakooslusi, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore ning tagada tuleb roheline võrgustiku terviklikkus, sidusus ja vältida loodusalade killustamist. Rohelise võrgustiku planeerimisega on maakonna planeeringu seletuskirja kohaselt loodud looduslikus seisundis aladest toimiv süsteem, et seeläbi tagada koosluste ja liikide säilimine ning pehmenada ja korvata inimtekkelisi mõjusid. Roheline võrgustik toetab stabiilse keskkonnaseisundi ja keskkonnastupidavuse säilimist, hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne). Sellega tagatakse põhjendatum ruumistruktuur, ökosüsteemide ja liikide säilimine ning keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine ka inimesele sobival tasemel. Oluline on säilitada roheline võrgustiku terviklikkus. Rohevõrgustiku tuumalad on maakonna planeeringu kohaselt ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusalad, paljudele kaitsealustele liikidele olulised elupaigad või kasvukohad, millele valdavalt võrgustiku funktsioneerimine toetub.

Seetõttu tuleb järeldada, et kavandatav kaevandamistegevus ei ühti kehtivate planeeringutega. Planeerimisseaduse § 10 lg 3 kohaselt peab kohalikku huvi väljendav planeering lähtuma kohalikest huvidest. Käesoleval juhul on kohalikuks huviks rohevõrgustiku tuumala säilitamine, mis on määratletud nii Tõstamaa valla üldplaneeringus kui ka Pärnu maakonna planeeringus. Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 10 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks rohevõrgustiku asukoha ja toimimist tagavate tingimuste täpsustamine. Kavandatav kaevandamine rikuks neid tingimusi ja ei ole seetõttu kooskõlas kehtivate planeeringutega.

Väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik on tähtsal kohal elukeskkonna kvaliteedi tagamisel. Rohelise võrgustiku sidusust ja terviklikkust vähendab karjääril tulenev metsaala ja loodusliku rohumaa kadu, kaitsealuste taimede kasvukohtade ja mitmesuguste liikide elupaikade kadu, lisaks inimhäiring, müra, tolmu ja veerežiimi mõjude levik karjääri lähedal asuvatele kinnistutele. Arvestades kavandatava mäeeraldise pindala (7,72 ha) ja eelnevat, võib järeldada, et liivakarjäär ja sellest liiva kaevandamine omab ilmselgelt olulist keskkonnahäiringut.

Maapõueseaduse § 55 lg 2 p 12 kohaselt keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui taotletava kaevandamisloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Käesoleval juhul mõjutab kavandatav kaevandamine ebasoodsalt:

1) Rohevõrgustiku tuumala terviklikkust ja toimimist, mis on vastuolus planeerimisseaduse § 75 lg 1 p-ga 10;

- 2) III kategooria kaitsealuste liikide elupaiku, mille kaitse on nõutav looduskaitseaduse § 48 lg 3 ja lg 4 ning § 55 lg 8 alusel;
- 3) Männiku jõge kui lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaika;
- 4) Kohaliku kogukonna elukeskkonda läbi müra, tolmu ja muude häiringute, mis on vastuolus maapõueseaduse § 16 lg-ga 1.

Riigikohus on korduvalt selgitanud, et rohevõrgustikku võib ebasoodsalt mõjutada vaid ülekaaluka huvi korral (3-20-1310/52, p 29; 3-21-979, p 21). Käesoleva taotluse puhul ei ole ülekaalukas huvi tuvastatav ja tuntav. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt on keskkonnahäiringu talumine lubatud vaid ülekaaluka avaliku huvi korral ja kui puudub mõistlik alternatiiv. Antud juhul on ehitusliiva võimalik hankida teistest ammendamata varudega maardlatest, mis ei asu rohevõrgustiku tuumalal.

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka siis, kui seda ei ole normidega kas ületatud või üldse normidega kehtestatud. See on inimese tervise, heaolu, vara ning kaevandamisala kaugus eluhoonest jms, mis on normidega määratlemata. Kaevandamine muudab maastiku väljanägemist, maapinna reljeefi ja taimkatet, mis häviv. Elurikkust tuleb kaitsta laiemalt ehk suurematel (rohelise võrgustiku) aladel. Ainult riiklikest looduskaitsealadest ei piisa, seetõttu on oluline säilitada roheline võrgustiku alade terviklikkus, et säiliks liikide geneetiline mitmekesisus. Maapõueseaduse § 16 lõike 1 kohaselt on maapõue kasutaja kohustatud tagama, et mõju keskkonnale ja inimeste heaolule oleks võimalikult väike.

Arvestades, et kavandatav tegevus on vastuolus Tõstamaa valla üldplaneeringuga ja Pärnu maakonna planeeringuga ning avalik huvi on ka karjääri rajamata rahuldatud, ei ole niivõrd oluline keskkonnahäiring põhjendatud. Pärnu Linnavalitsus leiab, et kavandatav kaevandustegevus tekitab olulise keskkonnahäiringu rohevõrgustiku tuumalale, kaevandusalale ja selle läheduses asuvatele majapidamistele. Kavandatav kaevandamine halvendaks ümbruskonna elanike elutingimusi ning sellest tulenev elanike elukvaliteedi muutus (langus) on liiga suur, mistõttu ei ole võimalik kaevandamisloa andmisega ka nõustuda.

24.03.2026 toimunud Tõstamaa osavallakogus otsustati mitte nõustuda kaevandamisloa andmisega.

Planeerimisseaduse § 10 sätestab huvide tasakaalustamise ja lõimimise põhimõtte, mille kohaselt peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi. Käesoleval juhul kaaluvad kohalikud huvid (elukeskkonna säilitamine, rohevõrgustiku kaitse, kaitsealuste liikide elupaikade säilitamine) selgelt üles maavara kaevandamise huvi. Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest, milleks antud juhul on rohevõrgustiku tuumala säilitamine.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, Pärnu Linnavolikogu 17.02.2022 määruse nr 5 „Keskkonnaalastes seadustes sätestatud ülesannete delegeerimine“ ja maapõueseaduse § 49 lõike 6 alusel ning lähtudes esitatud materjalidest leiab Pärnu Linnavalitsus, et taotletud kaevandamisloa andmine ei ole põhjendatud ja maapõueseaduse § 55 lg 2 p 11 ja p 12 mõttes ei nõustu kaevandamisloa andmisega.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Voltenberg
linnapea

(allkirjastatud digitaalselt)
Taavi Käärid
linnasekretär